

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У 2025/2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

*В. Іванова,
А. Басіч,
Н. Кармишова*

Актуальність вивчення зарубіжної літератури у шкільній програмі зумовлена необхідністю формування культурної компетентності, розвитку критичного мислення та виховання толерантності учнів завдяки ознайомленню з літературними творами різних народів.

Метою мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти є «розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури» [1].

У 2025/2026 навчальному році вивчення зарубіжної літератури здійснюється за:

- модельними навчальними програмами для 5–8 класів Нової української школи, які запроваджуються поетапно з 2022 року;
- навчальними програмами для 9–11 класів, які відповідають Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти 2011 року.

Розглянемо детальніше.

Зарубіжна література. 5–6 класи

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Н. І. Богданець-Білоskalенко, В. В. Снегір'ова, О. Л. Фідкевич), рекомендовано наказом МОН України від 10.10.2023 № 1226 [2].

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Волощук Є. В.), рекомендовано наказом МОН України від 10.10.2023 № 1226 [3].

Зарубіжна література. 5–9 класи

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. О. Ніколенко, О. Ісаєва,

Ж. Клименко, Л. Мацевко-Бекерська, Л. Юлдашева, Н. Рудніцька, В. Туряниця, С. Тіхоненко, М. Вітко, Т. Джангобекова), рекомендовано наказом МОН України від 10.10.2023 № 1226 [4].

Зарубіжна література. 7–9 класи

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Є. В. Волощук, О. М. Слободянюк), рекомендовано наказом МОН України від 16.08.2023 № 1001 [5].

Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. В. В. Снегірьова, О. В. Бушакова, І. В. Горобченко, О. В. Каєнко), рекомендовано наказом МОН України від 24.07.2023 № 883 [6].

Зарубіжна література. 9 клас

Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Зарубіжна література. 6–9 класи», рекомендовано наказом МОН України від 03.08.2022 № 698 [7].

Світова література. 9 клас

Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) із поглибленим вивченням 8–9 класи (авт. О. М. Ніколенко, Л. В. Мацевко-Бекерська, К. В. Таранік-Ткачук, С. П. Фоміна, О. В. Ревнивцева, Т. П. Сегеда) [10].

Зарубіжна література. 10–11 клас

Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Зарубіжна література. 10–11 класи (рівень стандарту)», рекомендовано наказом МОН України від 03.08.2022 № 698 [8].

Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Зарубіжна література 10–11 класи (профільний рівень)», рекомендовано наказом МОН України від 03.08.2022 № 698 [9].

Для ефективного планування й організації уроків зарубіжної літератури, з урахуванням сучасних освітніх вимог та інноваційних підходів до навчання на основі модельної навчальної програми (використовується у класах Нової української школи), рекомендованої МОН України, педагогічні працівники можуть розробити власну навчальну програму з предмета та затвердити її рішенням педагогічної ради. Крім того, вони можуть вносити зміни у пропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета відповідно до рівня результативності проведеної діагностувальної роботи; планувати роботу з подолання навчальних / освітніх втрат, для своєчасного

реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес у регіоні (загальний обсяг таких змін може досягати 20 %).

Усі програми розміщені на сайті МОН України в розділі «Освітні програми» за покликанням: <https://surl.li/pxnxub>

Звертаємо увагу, що в ЗЗСО зарубіжна література викладається українською мовою. Твори зарубіжних письменників у курсі вивчають в українських перекладах або можуть вивчатись мовою оригіналу.

Педагогічний колектив має право змінити авторів і вибрати підручник будь-якого авторського колективу незалежно від вибору попередніх років, але відповідати одній із затверджених МОН України модельних навчальних програм (для класів НУШ). Автори підручника не завжди є авторами модельної навчальної програми, бо авторські колективи можуть створити підручники до однієї модельної навчальної програми.

Під час вибору підручників на наступний рік рекомендуємо опрацювати рекомендації, які розроблені Українським інститутом розвитку освіти за покликанням: <https://surl.lt/crlmjnm>

Електронні версії всіх шкільних підручників розміщені на сайті «Шкільні підручники» за покликанням: <https://pidruchnyk.com.ua/>

Для підготовки до уроків можна використовувати розробки уроків, календарно-тематичне планування на сайті «Шкільне життя» (розділ «Усі уроки зарубіжної літератури») за покликанням: <https://surl.li/kkpmrb>

Рекомендуємо також використовувати державну вебплатформу «Всеукраїнська школа онлайн»: <https://lms.e-school.net.ua/>

Для детального ознайомлення з платформою, особливостями користування можна скористатись «Путівником по Всеукраїнській школі онлайн»: <https://surli.cc/forzbn>

Рекомендуємо використовувати в освітньому процесі «Національний проєкт: пишемо есе», який запустила Громадська організація «Смарт освіта» (2021). Це інноваційний проєкт у навчанні навичкам письма, який об'єднує методичні матеріали для педагогів і збірки текстів для учнів / учениць. Неоціненним є й досвід напрацювань педагогів нашої області. Пропонуємо перед початком навчального року ознайомитись із практичними напрацюваннями педагогів Запорізького регіону.

Анастасія Басіч, вчителька зарубіжної літератури Енергодарської гімназії №3 Енергодарської міської ради Василівського району Запорізької області, фіналістка (II місце) обласного туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2025» (номінація «Зарубіжна література»), пропонує на уроках зарубіжної літератури проводити мінівебквести. Вони також можуть бути використані як учителями-філологами, так і представниками інших галузей, адже принцип створення мінівебквесту однаковий, треба тільки дібрати відповідні завдання і комп'ютерні сервіси. Завдання, представлені в мінівебквестах, можна використовувати й окремо на різних етапах уроку. З прикладами мінівебквестів для 5–6 класів (модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. О. Ніколенко, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Ма-

цевко-Бекерська, Л. Юлдашева, Н. Рудніцька, В. Туряниця, С. Тіхоненко, М. Вітко, Т. Джангобекова) можна ознайомитись за покликанням: <https://surl.li/aqcbvu>

Сервіси Google, зокрема Google Документи та Google Презентації, дозволяють створювати інтерактивні, динамічні навчальні простори для спільної роботи. *Надія Кармишова*, вчителька зарубіжної літератури Таврійської гімназії Роздольської сільської ради Василівського району Запорізької області ефективно використовує названі сервіси на практиці. Пропонуємо інтерактивні вправи, презентації із використанням онлайн-інструментів Google. Для кожного розробленого уроку підготовлено методичний матеріал і методичні коментарі (модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. О. Ніколенко,

О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мацевко-Бекерська, Л. Юлдашева, Н. Рудніцька, В. Туряниця, С. Тіхоненко, М. Вітко, Т. Джангобекова). Все об'єднано у збірники спільних вправ для 7 класу (<https://surl.li/emylfv>).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення: 21.04.2025).
2. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Н. І. Богданець-Білоskalенко, В. В. Снегір'ова, О. Л. Фідкевич). URL: <https://surl.li/myjmoe> (дата звернення: 20.05.2025).
3. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Є. В. Волощук) URL: <https://surl.li/siqnj> (дата звернення: 20.05.2025).
4. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. О. Ніколенко, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мацевко-Бекерська, Л. Юлдашева, Н. Рудніцька, В. Туряниця, С. Тіхоненко, М. Вітко, Т. Джангобекова). URL: <https://surl.li/bjmudk> (дата звернення: 20.05.2025).
5. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Є. В. Волощук, О. М. Слободянюк). URL: <https://surl.li/nlcljy> (дата звернення: 25.05.2025).
6. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. В. В. Снегір'ова, О. В. Бушакова, І. В. Горобченко, О. В. Каєнко). URL: <https://surl.lu/qvzxhv> (дата звернення: 20.05.2025).
7. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Зарубіжна література. 6–9 класи». URL: <https://surl.li/ewzeco> (дата звернення: 24.05.2025).
8. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Зарубіжна література. 10–11 класи (рівень стандарту)». URL: <https://surl.li/vsudvv> (дата звернення: 24.05.2025).
9. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Зарубіжна література. 10–11 класи (профільний рівень)». URL: <https://surl.li/nxlaas> (дата звернення: 24.05.2025).
10. Світова література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) із поглибленим вивченням 8–9 класи (авт. О. М. Ніколенко, Л. В. Мацевко-Бекерська, К. В. Таранік-Ткачук, С. П. Фоміна, О. В. Ревнивцева, Т. П. Сегеда). URL: <https://surl.li/ewzeco> (дата звернення: 24.05.2025).